

Ռաֆֆի

Վերջին երգ

Չո՛ւր թղթեր մի՛ սրտան,
Հայոց անբախտ հեղինակ,
Թե չըկամիս քաղցած մեռնել,
Կյանք վարե այլ եղանակ:

Չո՛ւր ես մաշում աչքիդ լույս,
Չո՛ւր է, դու ինձ հավատա՛ր,
Այդ սրբազան քո ճգանց
Ո՞վ մի սև փող գին կըտա:

Թո՛ղ տուր, եղբայր, քեզ ի՞նչ փույթ,
Հոգսը հոգալ ողջ ազգին,
Նորա օգտին գոհ բերել
Կյանքիդ բույերն անգին:

Թող նա գնա՛ յուր ճամփով,
Էլ ի՞նչ պետք է քո խրատ,
Թե այդ ուղին տանում է
Գեպի կորստյան խորխորատ:

Թո՛ղ կդերի փառասեր,
Արժաթամուլ, սև խուժան՝
Ազգի ծուծը ծըծելով՝
Կյանք վայելեն անարժան:

Թո՛ղ տուր մարդիք անպիտան,
Անգործ, տգետ, անվաստակ՝
Հանգիստ ապրուստ որսալու՝
Պատսպարվին փիլոնի տակ:

Թո՛ղ սրբապիղծ յուր ձեռքով
Ոսկերիչ իսրայելացին
Մեր վանքերի անոթները
Թո՛ղ զոհե յուր հալոցին:

Թո՛ղ տուր պրոտ, կաթուղիկ
Մեր մեջ հերձված սերմ-անեն,
Ազգի կապերը խզելով,
Եղբայր եղբորից բաժանեն:

Եվ մեր անհոգ հովիվներ՝
Գայլի գառը գողնալուն
Միշտ սառնասիրտ մտիկ տան:

Թո՛ղ ամբոխը կուրորեն
Խավարի մեջ խարխափե,
Մոլորցնողի կեղծ լույսը
Նորան շլացնե ու խաբե:

Թո՛ղ թավալվի ցեխի մեջ
Նա մինչև վերջն յուր վրզին,
Այդ միայն է ցանկալի
Աղտեղասեր, գարշ խոզին:

Թո՛ղ ազգը միջին դարու
Մահահրավեր քնի մեջ.
Յուր հին երազն երազե,
Դեռ քրքրե կրոնքի վեճ:

Թո՛ղ նա քնեն շրգարթնի,
Մի՛ վրդովիր դու նորան,
Թեև այդ քունը տանում է
Դեպի անշարժ գերեզման:

Թո՛ղ մեր կանայք, օրիորդք,
Սրտով գոհվին մողային,
Զուրկ ճիշտ կրթությունից
Կյանք վարեն օղային:

Եվ ամուսնին պարտքի մեջ
Թաղեն մինչ վերջ բողազին,
Նորա ձեռքի վաստակը
Թափեն մողնի մագազին:

Թո՛ղ տուր մեր նոր սերունդը,
Թողյալ մայրենի ստինք,
Օտար կաթնով սնանին,
Ազգը համարեն նախատինք:

Օտար հոգվով կրթվին
Եվ սիրեն օտարուհիք,
Օտար ազգերի համար
Բազմացնեն շատ որդիք:

Թո՛ղ տուր խղճուկ գյուղացին՝
Այդ ստրուկը, այդ գերին,
Կարոտ օրական հացին՝
Մշակե հողն յուր աղային:

Նորա որդիքը կիսամերկ,
Բախտախնդիր, սովատանջ,
Պանդուխտ աշխարհի հաժելով,
Թող կրեն չարիք աննահանջ:

Թո՛ղ հարուստները մամոնի
Կուռքի ոտքերը լիզեն,
Ազգը թողնեն անխնամ,
Ոսկու ամբարներ դիզեն:

Թո՛ղ դավաճան վասակներ
Վայելեն ճոխ ապրուստ,
Պատվի և փառքի համար
Ազգը մատնեն ի կորուստ:

Թո՛ղ հոգևոր հայրիկը
Եվ ազահ հոգաբարձուն՝
Յուրյանց շահերին մատնեն
Մեր դպրոցներ, վարժատուն:

Թո՛ղ Այսնավուրք և Ճաշոց
Տրպե մամուլն մեր հիմար,
Ոչ արհեստի գրքերը
Բազմացնեն ազգի համար:

Ո՛չ օրագիրք, լրագիրք
Նորա աչքը բաց անեն,
Եվ գիտության սերմերը
Նորա սրտումը ցանեն:

Թո՛ղ տուր, եղբայր, քո խրատ,
Հայր կամակոր, համատ է,
Քո գրվածքներն ու քարոզ
Անապատի բարբատ է:

Հայր սիրում է գովեստ
Փաղաքշական, կեղծավոր,
Մոլությունքը մերկացնողին
Է թշնամի վտանգավոր:

Ճշմարտությունն՝ որպես լույս՝
Հիվանդոտ աչքը կըծակե,
Ճշմարտություն քարոզողի
Վարձը՝ փշյա պսակ է...